

Asia: VN/23654/2021/

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle arkistointilaiksi ja laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallitus pitää hyvänä sitä, että arkistolainsäädännön uudistus on saatu lausuntovaiheeseen. Kirkkohallitus katsoo, että on tarpeen korvata jo vanhentunut arkistolaki ajantasaisella sääntelyllä.

Kirkkohallitus pitää hyvänä lain 4 §:n 3 momentin muotoilua, jonka mukaan kirkon viranomaisten asiakirjojen arkistointiin sovelletaan, mitä kirkkolaissa (652/2023) säädetään. Perustuslain 76 §:n nojalla kirkkolaissa säädetään evankelis-luterilaisen kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta, minkä vuoksi myös arkistoinnista tulee säätää kirkkolaissa. Voimassa olevan kirkkolain 10 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan kirkon viranomaisen arkistotoimen hoitoon, tehtäviin, suunnitteluun ja järjestämiseen sovelletaan arkistolakia (831/1994), jollei kirkkolaissa toisin säädetä. Lain aineellista sääntelyä sovelletaan siis mainittuihin toimiin. Kirkkolain lakiviittaus lienee syytä saattaa ajan tasalle muun uudistamisen yhteydessä.

Kirkossa sovelletaan vain osaa tiedonhallintalain säännöksistä, koska kaikkia lain säännöksiä ei ole katsottu mahdolliseksi soveltaa. Kirkossa eivät tule sovellettaviksi esimerkiksi tiedonhallintamallia koskeva 5 § eikä saapuneiden asiakirjojen digitointiin velvoittava 19 §. Kirkkohallitus pitää tarkoituksenmukaisena sitä, että näihin liittyvät säännökset eivät ole ehdotetussa laissa pakottavia. Siten kirkossa voidaan toteuttaa arkistointia koskeva suunnittelovelvoite (7 §) muulla tavoin kuin tiedonhallintamallin kuvauksilla. Ehdotetun lain 12 §:ssä puolestaan annetaan mahdollisuus muuttaa arkistoitavat asiakirjat sähköiseen muotoon, mutta tähän ei ole velvollisuutta. Valinnanmahdollisuus palvelee kirkossa erityisesti pieniä seurakuntia, joilla ei ole välttämättä mahdollisuutta investoida sähköisiin asianhallinnan ja arkistoinnin järjestelmiin.

Kansallisarkistolle ehdotetaan säädettäväksi määräyksenantovaltuuksia määräysten ja päätösten antamiseen. Kirkkohallitus toteaa, että kirkon viranomaisia koskevia määräyksiä ja päätöksiä antaa kuitenkin Kansallisarkiston sijasta kirkkohallitus, kuten tähänkin saakka. Esimerkiksi voimassa olevan kirkkolain 10 luvun 7 §:n 2 momentissa säädetään, että kirkkohallitus määrää, mitkä kirkon viranomaisen asiakirjat on säilytettävä pysyvästi.

Kirkkohallitus katsoo, että muiden viranomaisten mahdollisuus siirtää asiakirjoja kansalliseen arkistotietovarantoon on tervetullutta uutta sääntelyä. Mahdollisuuden käyttämiseen vaikuttavat kuitenkin ennen muuta ne ehdot, joilla siirtäminen tapahtuisi. Keskeistä on, että kustannukset ovat kohtuullisia, jotta esimerkiksi seurakunnat pystyisivät halutessaan käyttämään siirtomahdollisuutta. Vaikutusta on myös sillä, millä tavoin asiakirjoja siirtänyt viranomainen pystyy käytännössä saamaan siirrettyä aineistoa omiin tarkoituksiinsa ja miten tietopalvelu toimisi. Viranomaisten tulisi myös saada siirrettävän aineiston valmisteluun koulutusta ja neuvontaa.

Kirkkojärjestyksen 3 luvun 66 §:n mukaan manuaalisia sataa vuotta vanhempia kirkonkirjoja ja jäsenrekisteriin digitoituja sataa vuotta nuorempia kirkonkirjoja voidaan kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston päätöksellä tallettaa arkistolaitokseen. Kirkkohallitus pitää tärkeänä sitä, että ehdotettu laki sisältäisi edelleen mahdollisuuden siirtää aineistot Kansallisarkiston säilytettäväksi (21 §). Tämä merkitsisi Kirkkohallituksen käsityksen mukaan sitä, että rekisterinpitäjyys ja myös aineistojen omistus säilyisi aineistoja siirtävällä viranomaisella. Tällöin se vastaisi kirkkolaissa mainittua tallettamista. Tämän mahdollisuuden säilyttäminen on kirkkohallituksen näkemyksen mukaan tärkeää.

Henkilötietojen käsittelyä koskevassa 19 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta kansalliseen arkistotieto-varantoon sisältyvien henkilötietojen käsittelyyn. Kyseinen kohta koskee erityisten henkilötietoryhmien käsittelyä, ja niihin sisältyvät muun muassa uskonnollista vakaumusta koskevat tiedot. Esimerkiksi vanhatkin kirkonkirjat voivat sisältää elossa olevia henkilöitä koskevaa tietoa kirkon jäsenyydestä, joka kuuluu erityisiin henkilötietoryhmiin. Kirkonkirjoihin on aiemmin saatettu merkitä myös terveystietoja. Kirkkohallitus painottaa, että kaiken aineiston käsittelyssä on pidettävä huoli siitä, että siirrettyjen tietojen sisältämät salassa pidettävät tiedot eivät vaarannu.

Edellä on mainittu joitakin muutoksia, joita kirkkolainsäädäntöön lienee tarpeellista tehdä. Ehdotetussa laissa käytetään erilaista terminologiaa kuin kumottavassa arkistolaissa, ja tällä on vaikutuksia myös kirkkolainsäädännön terminologiaan. Pysyvän säilyttämisen sijasta käytetään termiä arkistointi, ja termi arkistonmuodostaja jää pois käytöstä. Kirkkohallituksen määräyksenantovaltuuksia saattaa olla tarpeen täsmentää, samoin kuin aineistojen tallettamista koskevaa sääntelyä.

Virtaniemi Asta
Kirkkohallitus